

Materialer

Vis, hvad du kan

**Sprogscreening af skoleskiftere
3. – 10. klasse**

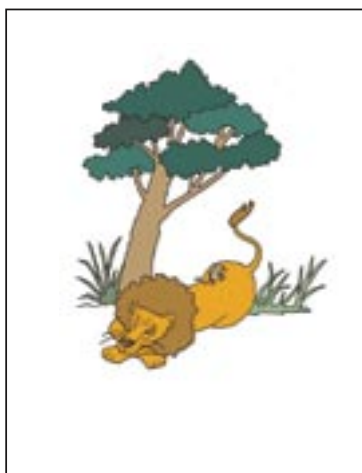
Aktivitet 1, 2 og 3
Samtalebillede: Idrætslektion

3.-4. klasse:
Fablen "Løven og musen" (version 2) med tilhørende billede

En løve lå en dag og sov under et træ. Pludselig blev den vækket af en lille mus. Løven blev vred og sagde: "Nu æder jeg dig." Men musen tiggede og bad for sit liv. Den sagde: "Lad mig løbe, kære løve. Jeg er så lille, at du næsten ikke kan smage mig. Til gengæld vil jeg hjælpe dig en anden gang." "Hvordan skulle et lille kråse som du kunne hjælpe mig?" sagde løven, men den lod dog musen løbe.

Kort tid efter hørte musen et ordentligt brøl i skoven. Det var løven, der var fanget i et net, som jægeren havde sat ud. Løven hev og sled i nettet for at komme fri, men det hjalp ikke spor. Musen hørte brølet og kom hurtigt til hjælp. Den begyndte straks at gnave i nettet, så løven kunne slippe fri.

8.-10. klasse:
Novellen "Natfuglen"

De var engene i engene gennemmand. Man var blide blinde og den, og hans knær rystede under ham. Nirs han sad ved bænken, kunne han næsten ikke holde på sig, men spildte sit på døgen, og mange gængs sønner af engle. Hans øn og englenes smerte, at det var væmmeligt at se på, og de gamle baderne miste derfor særlig et i kælderklosteret, og de gav ham en i lerkruk. Han fik ikke engle i sig, og han kunne sigte om sig, og med stor smerte kunne han se, at han var en gammel mand, og han havde en alder på hærskende, var han borte døden, og den gik ind. Den unge knæ skredte på sine knæ, men han adskillede sig og nogle flere. Han købte nu en trækstul til sig, og den måtte han bruge sig. En dag, da de sad døds, så de, at deres lille bror var i år tabte nogle brødder sammen. "Hvad brødder det?" spurgte faderen. Jeg laver et træ," svarede han, "det skal far og mor se på, når de bliver store." Mænden og kvinderne på sit himanden og nogle af engle, som de havde hørt om, de gamle bader, som han havde brugt, og så blev han far af sit alder og blev med nogle flere sønner og nogle af dem som endrede lide.

[illegible]

3

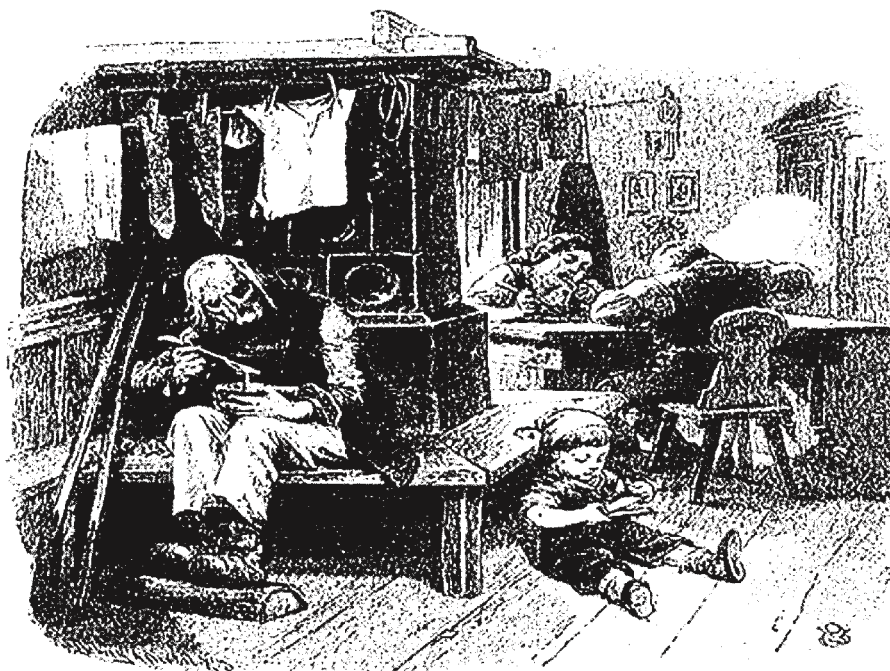

Løven og musen

En løve lå en dag og sov under et træ. Pludselig blev den vækket af en lille mus. Løven blev vred og sagde: "Nu æder jeg dig." Men musen tiggede og bad for sit liv. Den sagde: "Lad mig løbe, kære løve. Jeg er så lille, at du næsten ikke kan smage mig. Til gengæld vil jeg hjælpe dig en anden gang." "Hvordan skulle et lille kræ som du kunne hjælpe mig?" sagde løven, men den lod dog musen løbe.

Kort tid efter hørte musen et ordentligt brøl i skoven. Det var løven, der var fanget i et net, som jægeren havde sat ud. Løven hev og sled i nettet for at komme fri, men det hjalp ikke spor. Musen hørte brølet og kom hurtigt til hjælp. Den begyndte straks at gnave i nettet, så løven kunne slippe fri.

Bedstefaderen og sønnesønnen

Der var engang en meget gammel mand. Han var både blind og døv, og hans knæ rystede under ham. Når han sad ved bordet, kunne han næsten ikke holde på skeen, men spildte tit på dugen, og mange gange savlede han også. Hans søn og svigerdatter syntes, at det var væmmeligt at se på, og den gamle bedstefar måtte derfor sætte sig i kakkelovnskrogen¹, og de gav ham mad i en lerskål. Han fik ikke engang så meget, at han kunne spise sig mæt, og med tårer i øjnene så han hen til bordet, hvor de andre sad. En dag rystede han sådan på hænderne, at han tabte skålen, og den gik itu. Den unge kone skændte på ham, men han sukkede blot og sagde ikke noget. Hun købte nu en træskål til et par øre, og den måtte han spise af. En dag, da de sad derude, så de, at deres lille dreng på 4 år slæbte nogle brædder sammen. "Hvad bestiller du?" spurgte faderen. "Jeg laver et trug²," svarede han, "det skal far og mor spise af, når jeg bliver stor." Manden og konen så på hinanden og begyndte at græde. Og øjeblikkelig førte de den gamle bedstefar hen til bordet og lod ham fra nu af altid spise med dem og sagde heller ikke noget, selv om han spildte lidt.

1) Kakkelovnskrog: Et hjørne, hvor kakkelovnen (en slags brændeovn) står.

2) Trug: Dyr spiser af trug. Dyrenes mad er i et trug.

Natfuglen

Der var en dreng, der altid var bange, når han skulle være alene hjemme i lejligheden om aftenen. Hans forældre gik tit i byen.

Så kunne drengen ikke sove, fordi han var så bange. Han hørte lyde, og det var, som om der var nogen, der åndede i værelset.

Han hørte raslen og knagen, og det var, som om der var noget, der rørte sig under hans seng.

Men det værste var natfuglen.

Drengen så den altid sidde ganske stille derude på gesimsen uden for vinduet, og når der kørte en bil forbi nede på gaden, slog fuglen med vingerne, og drengen så de kæmpestore skygger af dem på loftet.

Drengen fortalte forældrene om sin angst. Men de sagde bare: „Lad nu være med at skabe dig! Det er alt sammen kun noget, du bilder dig ind!”

Og de blev ved med at gå i byen om aftenen, fordi de ikke kunne se fuglen og ikke troede på den.

Engang var drengen alene hjemme igen, og det ringede på døren.

Drengen blev stiv af skræk.

Det ringede igen.

Det ringede og ringede.

Så blev der stille. I lang tid var der helt stille.

Så var der noget, der kradsede på muren udenfor. Det var fuglen! Nu klatrede den op ad muren med sine kløer. Nu var den ved vinduet. Og nu bankede den på ruden med sit næb! En gang, to gange, igen og igen, højere og højere, og om lidt ville glasset gå i stykker, om lidt ville fuglen hoppe ind i værelset.

Drengen greb vassen med blomsterne fra bordet ved siden af sengen. Han slyngede den mod vinduet.

Glasset blev knust. Det blæste ind i værelset, så gardinet slog op mod væggen, og fuglen var væk.

Drengen hørte sine forældre råbe nede fra gaden.

Han løb ud i entreen, han fandt lyskontakten med det samme i mørket, og knappen til døråbneren. Han rev døren op og sprang sine forældre i møde.

Han lo af glæde over at de var der. Men de skældte ud. Deres pæne tøj var vådt af blomstervandet.

„Hvad skal det nu forestille?” spurgte faderen. „Nu er ruden knaldet!”

„Og min frakke! Se, hvad du har gjort!” råbte moderen.

„Natfuglen var ved vinduet,” sagde drengen. „Natfuglen pikkede på vinduet med sit næb.”

„Vrøvl!” sagde faderen. „Vi havde glemt nøglen, og du kunne ikke høre, at vi ringede på. Derfor bankede vi på dit vindue med en lang stang fra byggepladsen.”

„Det var natfuglen, det er rigtigt!” sagde drengen. „Det var natfuglen!”

Men forældrene kunne ikke forstå det.

De blev ved med at gå i byen om aftenen og lod drengen være alene hjemme.

Han var stadig bange. Han hørte stadig mærkelige lyde og raslen og knagen. Men det var ikke så slemt.

For natfuglen kom aldrig mere tilbage, den havde han jaget bort. Han havde selv jaget den bort, helt alene.

URSULA WOLFEL

Løver er dovne

Løver lever sammen i flok.
I en løve-flok er der som regel 2-4 hanner,
10-15 hunner og deres unger.

Alle hunner er i familie med hinanden.
De kan være søstre, kusiner,
mødre og døtre.

Hannerne kommer udefra.
De bliver i flokken i 2-3 år,
så kommer der nye, stærke hanner.

En flok løver jager efter bytte-dyr
i et stort område.
Flokken sprøjter også duft ud i området.

Med duften fortæller de andre løver,
at de skal holde sig væk.

Løver er ret dovne.
De hviler og sover ca. 20 timer i døgnet.

Løver er dovne. De sover 20 timer i døgnet. Fra: Verdens-dyr.dk.

Alle hunner i flokken er i familie med hinanden Hannerne er kommet til udefra

Løver er sociale og lever sammen i flokke. En løveflok består som regel af 2-4 voksne hanner, 10-15 hunner og deres unger. Alle hunnerne i flokken er i familie med hinanden. De kan være søstre, kusiner, mødre og døtre, tanter og niecer. De voksne hanner er tilvandet udefra. Hannerne bliver normalt kun i flokken 2-3 år, så overtager nye, stærkere hanner flokken.

En løveflok lever i et territorium på 20-400 km², som de forsvare overfor andre løveflokke. Størrelsen af territoriet afhænger af, hvor mange byttedyr der lever i området. Hvis der er få byttedyr, har løverne brug for et stort territorium. Hanløverne markerer territoriet med duftstoffer fra særlige kirtler. Desuden brøler de højt for at fortælle andre løver, at territoriet er optaget.

Løver er ret dovne. De hviler ca. 20 timer i døgnet, og de er altså kun aktive i ca. 4 timer, hvor de jager, æder og leger. Nogle løveflokke bliver på det samme levested, mens andre flokke lever som nomader og bevæger sig rundt. De følger de store hjerde af gnuer, zebraer og antiloper, som i tørtiden vandrer rundt for at finde græs.

Voksne løver har ingen naturlige fjender – bortset fra mennesket.

Alle hunner i flokken er i familie med hinanden. Hannerne er kommet til udefra. Fra: Verdens-dyr.dk.

Børns hjerner påvirkes af mobiler

En undersøgelse viser, at efter to minutters samtale i mobiltelefon falder et barns hjerneaktivitet i næsten en time.

Børns hjerner bliver påvirket af strålerne fra mobiltelefoner.

En ny undersøgelse viser, at efter bare to minutters samtale bliver et barns hjerne påvirket af mobilen. Hjerneaktiviteten bliver mindre, og denne tilstand varer i næsten en time.

Resultatet bekymrer forskere, der advarer børn mod at snakke i mobiltelefon. Ikke mindst fordi man ikke er klar over, hvordan strålerne over flere år vil påvirke børn.

Undersøgelsen er foretaget af forskere fra Tyskland og Spanien.

Forskerne forklarer, at børns hjer-

neaktivitet især bliver mindre i den side, hvor telefonen bliver holdt. Men varer samtalen i længere tid, kan hele hjernen påvirkes. Tilstanden varer i op til 50 minutter efter en samtale, der varer to minutter.

Den tyske forsker Michael Klies-

isen fortæller, at man kan se forandringerne i hjernen ved hjælp af en scanner, der tydeligt viser, hvad der sker i hjernen under en mobiltelefonssamtale.

- Forsøgene blev udført på en dreng på 11 år og en pige på 13 år,

og påvirkningerne blev sammenlignet med påvirkningen af to voksenhjern, forklarer forskeren.

Send kun sms

- Mit råd til alle børn og unge er, at de ikke bør bruge mobiltelefon, og mit råd til alle forældre er, at de ikke skal lade deres børn bruge mobilen. Vi ved, at hjernen påvirkes på flere måder. Vi ved ikke, om det er farligt, men vi ved, at børns hjerner, som ikke er færdigudviklede, er meget mere følsomme end voksnes hjerner, siger den tyske forsker, der også foreslår, at man kun bruger mobilen til sms-beskeder.

Danske børns brug af mobiltelefoner minder meget om tyske og spanske børns. For børn i alderen 12-14 år har næsten hver anden en mobil, og cirka halvdelen har fået telefonen af deres forældre. De fleste børn har talletidskort, hvilket giver den dyreste minutpris, men som til gengæld gør det lettere at holde øje med forbruget.

Mobilerne bruges dog først og fremmest til sms-beskeder, spil og meget korte samtaler.

Læseheste eller spillefugle

AF CHRISTIAN ENGELL OG BODIL JESSEN

I takt med at teenagerne i konfirmationsalderen læser mindre end de 9-12-årige, har langt flere af de 14-15-årige fået både videomaskine og computer på værelset. Det kan i værste fald betyde, at børnene isoleres.

"Det er kedeligt at læse, og så tager det så lang tid." Sådan lyder meldingen fra 14-årige Markus Philbert. Og han er ikke den eneste, som vrænger på næsen, når snakken falder på fritidslæsning.

En undersøgelse med titlen "Den dyrebare tid" fra Center for Børnelitteratur fastslår,

at de 14-15-åriges fritidslæsning er på tilbagetog. Samtidig har langt flere teenagere fået tv, video og computer på værelserne. Den stigning overrasker en af undersøgelsens bagmænd, professor Torben Weinreich.

Han spår, at stort set alle børn vil have tv på deres værelser

om et par år. Oveni vil to tredjedele have en computer stående på børneværelset. Derved løber børnene en større risiko for at blive isolerede, når de opholder sig bag lukkede døre.

"I disse år taler man meget om, at børn skal udvikle sociale kompetencer, og det gør de ikke, hvis de altid sidder bag en lukket dør.

For almindelige velfungerende børn er det ikke et problem, at de har tv og computere på deres eget værelse. Men hvis man har et barn, der har en tendens til at isolere sig, bør forældrene prøve at inspirere barnet til at lave noget

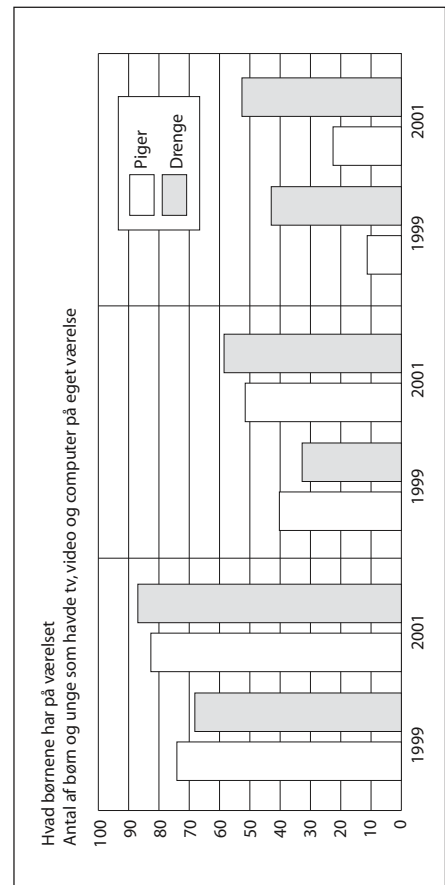
sammen med andre jævnaldrende," siger professoren. Analysen af børnenes læsevaner viser desuden, at den litteratur, de unge læser, ofte er bøger, som har forbindelse til skolen. Det understreger, at de unge ikke vælger bøgerne for at få sig en oplevelse, men derimod læser af ren og skær pligt.

"Man kan glæde sig over, at de får læst mange bøger, og at skolen betyder meget for, hvilke bøger de vælger at læse. Men det er på den anden side også trist, at de sjældent læser blot for oplevelsens skyld. De skal nå så meget, at de ikke har tid til at læse for blot at få en god oplevelse," understreger Torben Weinreich. Pigerne har ifølge undersøgelsen en tendens til, når de selv vælger bøger, at læse mere virkelighedsnære bøger, mens drengene traditionen tro snupper bøger om fantasy, gys og horror. En del af drengene læser Harry Potter, og flere af disse drenge angav direkte Potter-bøgerne som årsag til, at de i dag læser bøger. "Man kan ligesom tale om en Potter-effekt," hedder det i undersøgelsen.

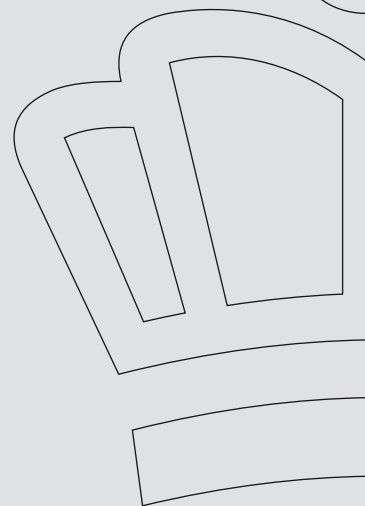
Foto: Scanpix Nordfoto/Linda Henriksen

Maria Metelski (t.v.), 14 år, Østerbro, har tv, computer og video på værelset. "Hvis der ikke er andet at lave, kan jeg da godt finde på at læse, men det bliver ikke ret meget. Jeg vil hellere bruge tiden på mine venner eller se tv." Christine Tørnqvist (t.h.), 14 år, København NV har tv og video på værelset. "Jeg synes, det er lidt kedeligt at læse og vil hellere være sammen med venner eller spille klaver, og så er der ikke megen tid til at læse, ud over det vi læser i skolen."

Kilde: Center for Børnelitteratur

Læseheste eller spillefugle. Fra: Berlingske Tidende 29. maj 2001.

UNDERVISNINGS
MINISTERIET